

Sygn. akt II Ca 989/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj (spr.)

Sędziowie: Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sądu Okręgowego Elżbieta Żak

Protokolant protokolant sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2015 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. J. (1)

przeciwko T. N.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z dnia 11 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I C 415/13

1. oddala apelację;
2. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji, od której powód był zwolniony.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 17 września 2013 roku K. J. (1) domagał się ustalenia, iż T. N. zamieszkuje w J. przy ul. (...), tj. w budynku będącym jego współwłasnością, bez podstawy prawnej i bez jego zgody.

W uzasadnieniu pozwu podniósł, iż jest współwłaścicielem przedmiotowego budynku i nigdy nie wyrażał zgody na zameldowanie i zamieszkanie w nim T. N.. Wskazał, iż jego interes prawny w ustaleniu tego faktu polega na tym, iż nie może on korzystać ze swojej „współwłasności”.

W piśmie procesowym z dnia 7 listopada 2013 roku powód sprecyzował żądanie poprzez wskazanie, iż domaga się ustalenia, iż pozwanemu nie przysługuje prawo własności do przedmiotowej nieruchomości ani inne prawo oraz że nie istnieje żaden stosunek prawny upoważniający go do korzystania z tego budynku.

W odpowiedzi na pozew T. N. wniósł o oddalenie powództwa Wyjaśnił, iż nigdy nie rościł sobie prawa własności do nieruchomości położonej w J. przy ul. (...) ani takich roszczeń w przyszłości nie zamierza dochodzić. Jest pod tym adresem zameldowany tymczasowo. Od 2006 roku jest konkubentem M. J..

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Lubartowie oddalił powództwo (pkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 54,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy przytoczył następujące ustalenia faktyczne i rozważania.

K. J. (1) i M. J. są współwłaścicielami nieruchomości położonej w J. przy ul. (...) stanowiącej zabudowaną działkę nr (...). W domu na tej nieruchomości zamieszkuje M. J. wraz z konkubentem T. N.. T. N. wprowadził się tam w 2005 roku i od tego czasu jest tam zameldowany tymczasowo - do lipca 2014 roku.

K. J. (1) rozwiódł się z M. J. w 2005 roku, a w 2008 roku wyprowadził się z budynku gospodarczego znajdującego się na posesji przy ul. (...) w J..

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, iż powództwo nie jest zasadne. Sąd odwołał się treści art. 189 k.p.c. stanowiącego, iż powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny i wskazał, że stwierdzenie braku interesu prawnego powoda skutkuje – podobnie jak brak legitymacji biernej po stronie pozwanej – oddaleniem powództwa. Następnie Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że interes prawny istnieje w szczególności wówczas, gdy występuje niepewność prawa lub stosunku prawnego, która może wynikać tak z przyczyn faktycznych jak i prawnych. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego wywiódł, że przyjmuje się powszechnie, iż strona nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, jeżeli może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swych praw.

Zważywszy na treść zeznań złożonych przez powoda na rozprawie, z których wynika, iż celem niniejszego postępowania było zebranie dowodów, mających mu służyć do wytoczenia w przyszłości powództwa przeciwko pozwanemu o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości, Sąd Rejonowy stwierdził, że K. J. (1) nie ma interesu prawnego do wytoczenia powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. Powództwo o ustalenie nie może bowiem prowadzić do pozyskania dowodów, które miałyby zostać wykorzystane w innym procesie. Skoro powód chce wytoczyć powództwo o odszkodowanie za bezumowne korzystanie przeciwko pozwanemu, to nie powinien prowadzić do mnożenia postępowań, tylko wystąpić od razu z roszczeniem, które skutecznie doprowadzi do ochrony jego prawnie chronionych interesów. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie nie wywarłby żadnego wpływu na sytuację prawną powoda, który otwartą drogę do wytoczenia powództwa o świadczenie, co zapewni mu ostateczną ochronę prawną.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd wydał na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku powód K. J. (2) wniósł o jego uchylenie i ustalenie zgodnie z żądaniem pozwu.

Skarżący zarzucił, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że powód nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, niezasadnie powołał się na wyrok Sądu Najwyższego w sprawie IV CKN 1519/00 oraz nie wskazał na jakiej innej drodze powód może dochodzić swoich praw. Powód podkreślił także fakt wymeldowania go z jego posesji, a zameldowania tam konkubenta jego byłej żony oraz niemożność korzystania z nieruchomości od 2006 roku.

W piśmie procesowym z dnia 15 stycznia 2015 roku ponownie podniósł, że pozwany został zameldowany czasowo na przedmiotowej nieruchomości bez zgody powoda i w sytuacji, gdy była żona powoda M. J. nie wystąpiła do sądu z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu nieruchomością wspólną. Wywodził, że zachowanie pozwanego narusza przepisy „o naruszeniu przestępstwa zakłócenia miru domowego”.

W odpowiedzi na apelację pozwany T. N. wniósł o jej odrzucenie jako bezzasadnej i bezpodstawnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżony wyrok w pełni odpowiada prawu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stan faktyczny sprawy był między stronami bezsporny, stąd też istotne dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy w oparciu o niesporne twierdzenia stron, są prawidłowe i Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Bezsporne bowiem jest w niniejszej sprawie, że pozwany zamieszkuje na nieruchomości opisanej w pozwie, jest pod tym adresem zameldowany na pobyt czasowy, zaś powód, który jest współwłaścicielem nieruchomości nie

korzysta z przedmiotu współwłasności. Trafnie zatem powód podnosi, że sfera jego praw została naruszona przez pozwanego. Powyższe nie oznacza jednak, że powód ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, w kształcie określonym w pozwie i piśmie procesowym z dnia 7 listopada 2013 roku.

Najzupełniej trafne jest stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że nie uzasadnia istnienia interesu prawnego w wytoczeniu tego powództwa wskazywana przez powoda konieczność wystąpienia w dalszej kolejności z pozwem przeciwko T. N. o zasądzenie odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

Jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji strona nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, jeżeli może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw.

Dodać należy, iż możliwość dochodzenia w powództwie o świadczenie wszelkich należności wynikających z danego prawa (tu w powództwie o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z przedmiotu własności powoda) nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa o ustalenie, jeśli powództwo o ustalenie w większym stopniu zabezpiecza ochronę praw powoda. W takim przypadku powód ma interes prawny w wytoczeniu powództwa.

W rozpoznawanej sprawie sytuacja taka jednak nie zachodzi zarówno w odniesieniu do deklarowanej przez skarżącego konieczności realizacji uprawnienia do otrzymania odszkodowania za korzystanie z jego własności, jak i ewentualnej realizacji prawa do korzystania przez powoda z przedmiotu współwłasności. Wyrok ustalający, że pozwanemu nie przysługuje prawo własności do nieruchomości ani żadne inne prawo, jak również, że nie istnieje żaden stosunek prawny upoważniający pozwanego do korzystania z budynku znajdującego się na działce, której współwłaścicielem jest powód, nie dawałby powodowi samodzielnej podstawy do uzyskania od pozwanego stosownej kwoty wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości objętej żądaniem pozwu, ani też nie mógłby stanowić podstawy do usunięcia pozwanego z tej nieruchomości i dopuszczenia powoda do realizacji prawa przysługującego mu z mocy art. 206 k.c., w postaci co najmniej współposiadania nieruchomości. Jest tak dlatego, że wyrok ustalający, wydany zgodnie z żądaniem powoda, nie określałby obowiązku jakiegokolwiek świadczenia, którego wykonanie obciążałoby pozwanego na rzecz powoda. Chcąc uzyskać od pozwanego odszkodowanie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości K. J. (1) i tak musiałby wystąpić z powództwem o zasądzenie i w tym postępowaniu wykazywać, że pozwany zobowiązany jest zapłacić mu za bezumowne korzystanie. Podobnie też, w celu usunięcia pozwanego z nieruchomości powód musiałby uzyskać wyrok eksmisyjny, a nie wyrok ustalający, że pozwanemu nie przysługuje żaden tytuł do zamieszkiwania na przedmiotowej nieruchomości. Na marginesie wypada jedynie zauważyć, że w sytuacji istnienia sporu między samymi współwłaścicielami co do korzystania z nieruchomości taki wyrok eksmisyjny mógłby się okazać niewystarczający do uzyskania przez powoda faktycznej możliwości fizycznego korzystania z działki.

Powyższe oznacza, że w drodze niniejszego powództwa o ustalenie powód nie może uzyskać ochrony swoich praw w większym stopniu, niż w drodze powództw dalej idących, w tym powództwa o zasądzenie lub o eksmisję. To zaś nakazuje uznać, że powód nie ma interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa, gdyż ochronę przysługujących mu praw może uzyskać w drodze powództw dalej idących.

Odnosząc się do zarzutu niezasadnego powołania się przez Sąd Rejonowy na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 roku, IV CKN 1519/00, należy wskazać, że jest to zarzut całkowicie chybiony.

W wyroku tym, wydanym w sprawie z powództwa o ustalenie prawa własności, Sąd Najwyższy stwierdził, że interes prawny nie zachodzi z reguły, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw. Uznać należy zatem, że wymienione orzeczenie zostało zupełnie zasadnie i adekwatnie do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy przywołane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Godzi się dodać, że w szeregu innych orzeczeń Sąd Najwyższy zajął stanowisko tożsame z wyrażonym w wyroku IV CKN 1519/00, co nakazuje przyjąć to zapatrywanie za utrwalone (por. wyroki Sadu Najwyższego z dnia 8 lutego 2013 roku, IV CSK 306/12, LEX nr 1318437, z dnia 15 maja 2012 roku, III CSK 254/12, LEX nr 1353202, z dnia 13 marca 2012 roku, II CSK 252/11, LEX nr 1169345, z dnia 4 marca 2011 roku, I CSK 351/10, LEX nr 785272, z dnia 4 stycznia

2008 roku, III CSK 204/07, M. Spół. 2008/3/51, 9 maja 2000 roku, IV CKN 686/00, LEX nr 602301, z dnia 6 czerwca 1997 roku, II CKN 201/97, M. Prawn. 1998/2/3, z dnia 30 października 1990 roku, I CR 649/90, LEX nr 158145).

W świetle powyższych rozważań i przytoczonych okoliczności brak jest podstaw do zakwestionowania prawidłowości zaskarżonego wyroku. Tym samym apelacja powoda, jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt I wyroku.

Orzeczenie zawarte w pkt II wyroku uzasadnia przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U z 2014 roku. poz. 1025, t. jedn. ze zm.)